

හරිත ඵලදායිතා ක්‍රමවේදය, ඵලදායිතා උපායමාර්ග දෙකක් පදනම් කරගෙන සකස් කර ඇත.

- 01. ඩෙමින්ගේ චක්‍රය (PDCA චක්‍රය)
- 02. කයිසෙන් ක්‍රමය (Kaizen method)

ඩෙමින්ගේ චක්‍රය - PDCA චක්‍රය මත පදනම් වූ අඛණ්ඩ වර්ධනයක් සහ ස්ථිරසාර ඉලක්කයක් ඔස්සේ හරිත ඵලදායිතා ක්‍රමවේදය සැලසුම් කර ඇත. හරිත ඵලදායිතාවය සාර්ථක වීමට නම් එහි පාර්ශවකරුවන් ඩෙමින්ගේ චක්‍රය පිළිපදිය යුතුය.

කයිසෙන් ක්‍රමය - () යනු ජපන් වචනයකි. එහි කොටස් දෙකක් ඇති අතර ඒවා Kai සහ Zen වේ.

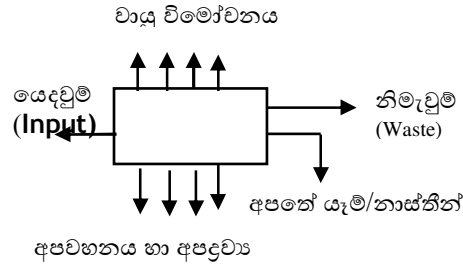
Kai – Change (වෙනස) Zen – Better (යහපත්) එනම් Kaizen යනු යහපත් ලෙස සිදුවන වෙනසයි.

තවද කයිසෙන් ක්‍රමය ඔස්සේ අඛණ්ඩ වර්ධනයක් ලබා ගත හැකි පරිදි ම, හරිත ඵලදායිතා ක්‍රමවේදය මගින් ද පවතින තත්ත්වය ඊට වඩා අද යහපත් වීමටත්, අදට වඩා හෙට යහපත් වීමටත් අවධානය යොමු කර ඇත.

හරිත ඵලදායිතා වැඩපිළිවෙල සකස් වී ඇත්තේ ද ඵලදායි යහපත් වෙනසක් සිදු වන ලෙසටය, යහපත් වෙනසක් තුළින් අඛණ්ඩ වර්ධනයක් ලැබෙන ආකාරයට ය. පාරිසරික කාර්ය සාධනය සහ ඵලදායිතා මිනුම්වල දිනෙන් දින වර්ධනයක් පමණක් නොව හරිත ඵලදායිතා මිනුම්වල දිනෙන් දින වර්ධනයක්ද හරිත ඵලදායිතාව ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් ලබා ගත හැකිය.

$$\text{ඵලදායිතාව} = \frac{\text{නිමැවුම් අගය}}{\text{යෙදවුම් අගය}}$$

නමුත් හරිත ඵලදායිතා සංකල්ප ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී මීට වඩා විස්තරාත්මක ව සහ ගැඹුරු අර්ථයකින් සමස්ත ක්‍රියාවලිය විමසා බැලේ. යම් ක්‍රියාවලියක් තුළ නාස්තීන්/අපතේ යෑම් (Waste) සිදු විය හැකි ය. තව ද CO₂, SO₂, NO_x, CFC වැනි වායු විමෝචන ද ද්‍රව ආකාරයෙන් අපවහනය වීම් හා සන අපද්‍රව්‍ය ඇති විය හැකිය. එය පහත සටහනෙන් දැක්වේ.

හරිත ඵලදායිතා ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ඒ අනුව පහත කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

හරිත ඵලදායිතා ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී අවධානය යොමු කළ යුතු කරුණු

- යෙදවුම් අඩුකිරීම
- නිමැවුම් වැඩි කිරීම
- නාස්තීන් ,අපතේ යෑම් අඩුකිරීම
- වායු විමෝචන අඩු කිරීම
- අපවහන හා අපද්‍රව්‍ය අවම කිරීම
- පරිසර හිතකාමී ක්‍රියාවලි අනුගමනය කිරීම

නැවත හමුවෙමු හරිත ඵලදායිතාවේ වාසි සමඟින්...

(සැකසුම : ජාතික ඵලදායිතා ලේකම් කාර්යාලය මගින් ප්‍රකාශිත හරිත ඵලදායිතා ග්‍රන්ථය ඇසුරිණි)

හරිත ඵලදායිතාවය

අත්පත්‍රිකා 2014-III

- ඵලදායිතා ඒකකය - ප්‍රධාන අමාත්‍යාංශය

පරිසරය හා තිරසාරත්වය

“ස්වභාව ධර්මය සහ මිනිසා විසින් නිර්මාණය කළ, අප අවට ඇති සියලුම දේ පරිසරය යන්නයි.”

- **ජීවමාන දේවල්**
(උදා: සතුන්/ශාක/වනාන්තර/දිලීර)
- **අජීවී දේවල්**
(උදා: සාගර/වලාකුළු/පස/කළු/මහද්වීප)
- **නිර්මිත පරිසරය**
(උදා: ගොඩනැගිලි/නිවාස/විවිධ වාසස්ථාන)
- **සමාජයීය සම්බන්ධතා**
(උදා: විවිද සංස්කෘතීන් හා සමාජයීය තත්වයන්)

විවිධ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් නිසා පරිසරය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑම් ඇතිවීම විශාල අභියෝගයකි. මෙසේ ඇති වී ඇති පාරිසරික අභියෝග කිහිපයක් නම්,

- # ගෝලීය උණුසුම ඉහළ යාම
- # ඕසෝන් වියන තුනී වීම
- # වායු දූෂණය
- # ජල දූෂණය
- # කසල කළමනාකරණය
- # සම්පත් ක්‍ෂය වීම
- # ජෛව විවිධත්වය අහිමි වීම

මෙවැනි පාරිසරික ගැටලු ඇතිවීමට මූලික වන හේතූන් හඳුනාගැනීම ද වැදගත්ය. එහි දී වඩාත් පහසුවෙන් හඳුනාගත හැකි හේතූන් 5 ක් පහතින් දැක් වේ.

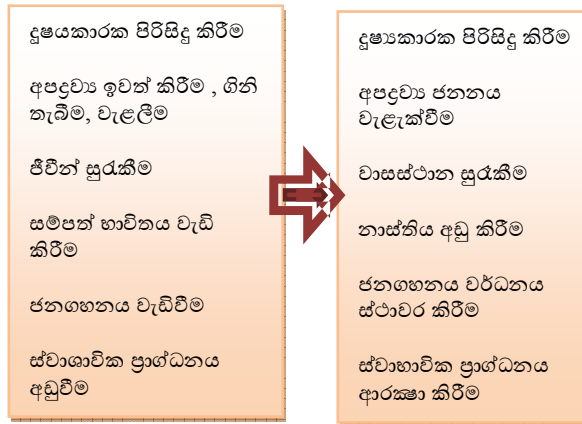
- ජනගහනය වර්ධනය වීම
- තිරසාර නොවන සම්පත් භාවිතය
- දුප්පත්කම
- භාණ්ඩයක හෝ සේවාවක වෙළඳ පොළ වටිනාකමින් පාරිසරික පිරිවැය ඉවත් කර තිබීම
- පරිසරය ගැන ප්‍රමාණවත් දැනුමක් නොමැතිව එය කළමනාකරණයට යොමුවීම

එසේ නම් පරිසරය ආරක්‍ෂා කිරීම සඳහා කඩිනම් ප්‍රතිඵලදායක වැඩසටහනක් අවශ්‍ය වේ. එය එසේ වුවත් පරිසරය ආරක්‍ෂා කිරීමට යෑ යි පසා වර්තමානයේ අප සිදු කරන සියලුම කර්තව්‍යයන් නවතා දැමීම ද දුෂ්කරය. තිරසාරත්වය සුරකින පරිදි සම්පත් භාවිතය සහ එය කළමනාකරණය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

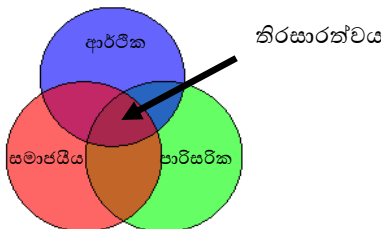
එසේ නම් පාරිසරික තිරසාරත්වය ළඟා කර ගැනීම සඳහා වර්තමානයේ දී අප භාවිතා කරන ක්‍රමවේදයන්වල ද වෙනස්කම් සිදු විය යුතුය.

එලෙස අප විසින් පාරිසරික තිරසාරත්වය සඳහා සිදු කළ යුතු උපාය මාර්ගික වෙනස්වීම් කිහිපයක් පහත වගුවෙන් නිරූපණය වේ.

වර්තමාන භාවිතාව තිරසාරත්වයට කළ යුතු දේ

තිරසාරත්වය ළඟා කර ගැනීම සඳහා ආර්ථික , පාරිසරික හා සමාජයීය සාමාජයීය අවශ්‍යතා සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. තිරසාර විසඳුම් යනු පාරිසරික අරමුණු, ආර්ථික අරමුණු හා සමාජයීය අරමුණු යන ත්‍රිත්වය ම ලබා දෙන විසඳුමකි. එය පහත රූප සටහනේ මනාව නිරූපණය වේ.

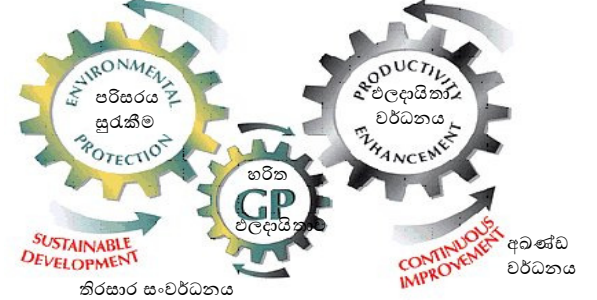

ඒ අනුව මින් අනතුරුව විස්තර කරන හරිත ඵලදායිතා ක්‍රමවේදය ය තිරසාරත්වය කරා පහසුවෙන් ළඟා විය හැකි අපූරු ක්‍රමවේදයකි. තිරසාරත්වය පමණක් නොව අඛණ්ඩ වර්ධනයක් ද ඒ හා බැඳී තිබීම නිසා හරිත ඵලදායිතා ක්‍රමවේදයේ අගය වඩාත් ඉස්මතු කරවයි.

හරිත ඵලදායිතාව යනු,

සමස්ත සමාජ හා ආර්ථික ප්‍රගමනය උදෙසා ඵලදායිතාව හා පාරිසරික කාර්ය සාධනය ඔප් නංවන උපාය මාර්ගයකි. ඵලදායිතාව හා පාරිසරික කළමනාකරණ මෙවලම්, ශිල්ප ක්‍රම, තාක්‍ෂණය අවශ්‍ය පරිදි යොදා ගැනීමෙන් යම් සංවිධාන ව්‍යුහයක ක්‍රියාකාරකම් , නිෂ්පාදන හා සේවා තුළින් ජනිත වන පාරිසරික බලපෑම් අවම කිරීමට හරිත ඵලදායිතාව සමත් වේ.

“හරිත ඵලදායිතා දැනී රෝදය” කැරකැවෙන විට ඊට සමානුපාතිකව “පාරිසරික සංරක්‍ෂණය” හා “ඵලදායිතා වර්ධනය” නම් වූ දැනී රෝද ද කැරකැවේ. මෙයින් අපට පැහැදිලි වන්නේ හරිත ඵලදායිතාවෙන් මූලික ඉලක්ක දෙකක් ඉටු කර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන බවයි. ඒවා නම් ඵලදායිතා වර්ධනය හා පරිසර සංරක්‍ෂණයයි. පරිසර සංරක්‍ෂණය තුළින් තිරසාර සංවර්ධනයක් ඵලදායිතා වර්ධනය තුළින් අඛණ්ඩ වර්ධනයක් ද බලාපොරොත්තු වේ. ඒ අනුව අඛණ්ඩ වර්ධන ක්‍රියාවලියක් ඔස්සේ තිරසාර සංවර්ධනයක් අසීරු නොවනු ඇත.

හරිත ඵලදායිතාව යනු පාරිසරික ගැටළු කෙරෙහි ප්‍රතිචාර දක්වන්නක් පමණක් නොවේ. පාරිසරික ගැටළු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන අතරම ඵලදායිතා වර්ධනයට කටයුතු කිරීම ද හරිත ඵලදායිතා ක්‍රමවේදයේ සුවිශේෂ ලක්‍ෂණය වේ. අඩු ද්‍රව්‍ය භාවිතය අඩු කිරීම, අපද්‍රව්‍ය ජනිත වීම අවම කිරීම, දුෂ්‍යකාරක නිවාරණය හා පරිසර හිතකාමී තාක්‍ෂණයන් හඳුන්වා දීම තුළින් වියදම අඩු කරගෙන භෞ. ඵලදායිතාවයක් ළඟා කරගත හැකිවේ.